

ESINTİLER

AHMET ULURAYA

TAKDİM

Eserde, isminden de anlaşılacağı üzere, düşünen ve üreten bir beyin ile ilhamlara açık olan gönülden süzölmüş hikmetli sözler bulacaksınız. Bu yönü ile eseri, her kültür seviyesindeki insan için bir el altı kitabı olarak takdim ettiğimizde, iddialı konuşmuş olmayız.

Yazar, insan gerçeğine evrensel boyutta yaklaşarak, İslam'ın sevgi, hoşgörü, bağışlama, insanların sıkıntı ve eziyetlerine şikâyetsiz katlanabilme esprisi üzerinde durmuş, insana bakışımıza tevhide bir anlayış getirmiştir.

Eserde, toplumun tümünü ilgilendiren, sosyal barışı sağlayacak erdemler vurgulanmıştır. Bu yönü ile de eser, fevkalâde arınmış ve sâde ifadelerle, insani ve realist düşüncelere sahiptir. Sözler, ilk bakışta kolayca anlaşılabilmeyle beraber, okuyucunun anlayış ve idrakine göre derinleşen, engin anlam boyutları taşır.

Gönül adamları, ilim, düşünce ve fikir adamları sadece buldukları toplumun değil, insanlığın müşterek beynidirler. Onlar, sözleri, düşünce ve davranışlarıyla çağının ve çağı ötesinin ışığı ve rehberi olmuşlardır. İşte; Ahmet ULUKAYA da uzun zamandır sohbetleri, yaşantısı, isabetli görüş ve engin tevazusu ile insanları Hak Yola, birliğe, beraberliğe ve İslâm kardeşliğine çağırarak bir hizmet eridir.

O, belli bir zümrenin ve taassubun adamı değildir. Her insana parti, tarikat, teşkilat, mezhep ve cemaatler üstü tevhid şuuru ile bakar. İnsanımızın birliğinden ve bütünlüğünden yana fikrini yıllardır işleyen, halkı ile bütünleşmiş bir gönül ve sevgi meşalesidir.

O, kısaca; Allah ve Rasûlünün aşkı ile kavrulmuş bir gönül, Muhammedî
hüzün ve irfan denizidir.

İÇİNDEKİLER

TAKDİM / 2

BİRİNCİ BÖLÜM

İNSAN / 7

İKİNCİ BÖLÜM

SEVGİ / 40

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

HUZUR / 47

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

NEFİS / 61

BEŞİNCİ BÖLÜM

TASAVVUF / 72

ALTINCI BÖLÜM

AŞK / 77

YEDİNCİ BÖLÜM

İRFAN / 81

I.BÖLÜM

İNSAN

İnsanların yapısı, tüm zıtların sentezi
İnsan ki insanlığın en büyük bilinme

İnsanlara iyilik yapmak için ırk renk, mezhep, meşrep, meslek, teşkilat, tarikat yoklaması yapma. Her insan iyilik yapılmaya lâyıktır. Kime, nerede, nasıl iyilik yapılacağı bil.

Kuşlara yem verir gibi insanlara iyilik yap, karşılık beklemeden.

İnsanların kusur ve günahlarını sayıp dökerek, kendi hatalarımızı mazur ve meşru görmek ve göstermek gibi bir hileye başvurmayalım.

İnsanda yanılmazlık sıfatı yoktur. İnsan yanılır, insan hata yapar.

Yiğitlik, mertlik her insanda bulunsaydı bu kadar kıymetli olmazdı.

Kimseyi hor görme, aynı hamur, aynı çamurdanız.

Kuvvet bilekte değil, yürektedir. Yüreğinde kuvvet olmayan bileğindeki kuvvetle iş göremez.

Yakînen tanımadığın insanlar hakkında, ileri geri konuşma.

Seni sevenle, senin şahsında menfaatini ve kendini seven insanları, birbirinden ayırt edebilmelisin.

Başarısını hazmedemediğin insanları küçük düşürmeye çalışmak, sana fayda getirmez. İçindeki haset ateşini söndürebilirsen rahat edersin.

Biz görmek istemesekte beğenilmeyen, irdelenen insanların da bir iyi tarafı mutlaka vardır.

Yeri ve zamanı gelince verebilen insan; malının sahibi, veremeyen insan malının bekçisidir.

Yüzün güleç, dilin tatlı, sofran açık olursa, arkadaşın çok olur.

Örf ve âdetlere dini veche vermeyelim.

Düşmanlarının bilmesini istemediğin işlerini, dostlarına da bildirme.

Nerede ne konuşulacağını bil...

Çalışmak, başkasına el açmaktan daha zor değildir.

Geriye dönüp baktığında, başını önüne eğmek durumunda kalmıyorsan ne mutlu sana.

Temelde birlikteliğin olan insanları, teferruat için incitme, yaralama.

Önce incele, sonra irdele peşin hükümlü olma.

İnsan meyve ağacına benzer; çiçek, çağla ve olgunluk dönemleri vardır.

Büyük insanlar, mensubu buldukları kavmin değil, insanlığın müşterek malıdır.

İnsanın yaşadığı, ya izinden bellidir, ya sözünden...

Toplumdaki ahlâkî çöküşe dur diyemiyor, bu uğurda mücadele edenlere yardımcı olamıyorsak, biz de suçlu değil miyiz?

İnsanlara kötü alışkanlıklarını terk ettirmek, onlara yapılacak iyiliklerin başında gelir.

Hapishaneleri çoğaltmakla suçluların sayısı azalmaz. İnsanları suç işlemeye iten maddî ve manevî nedenleri tahlil ederek, olayın üzerine farklı bir yöntemle gidilmelidir.

Büyük başarılarla damganı vurmak istiyorsan, küçük uğraşlarla zamanı israf etme.

Bugünkü karmaşaya bakıp, yarınlar için ümidini yitirme. Şu ihtiyar dünya, bugüne dek ne devletler, ne krallar, ne sultanlar gördü, nice yıldızlar parladı ve söndü.

Güçlü her zaman haklı değildir.

Kötüye kötü demekle vazifeni yapmış sayılmazsın. İyi ve doğru olana yardımcı olman gereklidir.

Gururumuz adına yapmadığımız, yapamadığımız işleri din hanesine yazmayalım.

Çamura düşmüş birini gördüğünde irdeleme, horlama onu. Gücün yetiyorsa, elinden tutup ayağa kaldırmaya bak. İnsana yakışan budur.

Hizmet kılıfı altında kutsal değerleri istismar etmeyelim.

Hatalarımızdan dolayı bizi ikaz eden insanlara teşekkür etmemiz
gerekirken güceniyoruz.

İnsanlara iyilik yapmaya gücün yetmiyorsa, kötülükte yapma.

Suçu kimse kabul etmez. Mâlum, herkes kendi açısından haklıdır. Peki
haksız olan kim? Kendi açısından haklı olanlardır.

Şöhret ve parayı taşımak, yoksulluğu taşımaktan zordur.

Kolay kazanan kolay kaybeder.

Başarı; tesadüflerden ziyade azim, sabır ve gayretin mahsülüdür. Yalnız gayret her zaman başarı getirmeyebilir.

Gençlikte güzel ve faydalı işler yapmaya çalışırsan, ihtiyarlıkta pişmanlığın az olur.

İçinde bulunduğun zamanı en iyi, en güzel ve en faydalı işlerle değerlendir. Zamanın israfı, israfların en büyüğüdür. Geçen zamanı ve tükettiğin enerjiyi tekrar bulman, asla mümkün değildir.

Ekmeden biçmenin hesabım yapan insana, akıllı diyemeyeceğim.

Çözüm kavuşturamayacağın meseleler üzerinde nefes tüketme. Bir işe başlamadan önce, iyi düşün. Başaramayacağın işlerin peşinde koşma. Çalışmaktan gaye; yorulmak değil, başarıya ulaşmaktır.

Birilerini tenkit ederken parti, tarikat, teşkilat ve cemaat taassubunu işe karıştırma. Gücün yetiyorsa bu işi bilimsel olarak yap, yok yetmiyorsa sükût etmen daha hayırlıdır.

İyilik yaptığın insanın, sana karşı sürekli minnet duygusu içerisinde olmasını bekleme.

Toplumdaki yangını başkalarının söndürmesini bekleme, gücün nisbetinde sende bir şeyler yapmaya gayret et.

Birilerini tenkit ederken ölçüyü kaçırma. Aynı hatayı işleyebileceğin ihtimalini göz ardı etme.

Gaye: "Şucu Bucu" olmak değil, "adam" olmaktır.

Çevrendeki insanları dost ve düşman ilan etmek için acele etme, temkinli davran.

Ahlâk; çok renkli, çok sesli bir kavramdır. Belli bir adresi yoktur. Hiç umulmadık bir yerde karşımıza ahlâklı ve erdemli insanlar çıkabilir.

Menfaat için yaptığımız işlerin üzerine “Allah rızası içindir” etiketini koymayalım.

Her şeyin her an süratle değiştiği şu âlemde insanın değişmesi, değişken olması gayet tabiidir, fıtratın gereğidir.

Yeniliğe karşı çıkan, yenik düşer.

İyi niyetini istismar edecek birileri karşına her zaman çıkabilir. İçindeki acıma duygusu seni acınacak duruma düşürmesin. Tedbiri terk etme.

Davet ve tebliğde en etkin silah, samimiyet ve ihlâstır. Ama bilginin gücünü de kimse inkâr edemez.

Davetine icâbet etmeyen insanlara darılma. Tebliğ ettiğin davayı temsil edecek kapasitede olup, olmadığını lütfen araştıır, kendini sorgula. Davet ve hidayet makamını da birbirine karıştıırma.

Mezar taşlarının gölgesine oturup öğünmekle bir yere varılmaz. Onların bıraktığı yerden mücadeleye devam, senden sonrakilerin de seninle iftihar edeceği bir hizmetin olmalı.

Düşünen ve üreten beyinlere birimizin, ikimizin değil; tüm insanlığın minnet borcu vardır. O insanlara kendi adıma teşekkürler, saygılar.

Yeniye, yeniliğe düşman olma. Bugün senin muhafaza edilmesini arzu ettiğin eskiler de dün yeni idi.

Yenilik adına eskiyi inkâr etmek, karalamak ne kadar yanlışsa, eskinin hatırına değişime ve yeniliğe karşı çıkmakta o kadar yanlıştır. Yenilik ve değişim, toplumun değişmeyen yasasıdır. Yaşamak için ayak uydurmak mecburiyetindeyiz. Tabiki bizi biz yapan millî ve manevî değerlerimize sahip çıkarak.

İçindeki yangının ateşini söndürmek için, ehil insanların bilgi ve tecrübesinden istifade etmeye bak. Ben, bana yeterim zihniyeti ile işini zorlaştırma.

Cahil insana, cehâleti düşman olarak yeterlidir.

Hayat felsefemiz, “yemek için yaşamak” olunca, kavga-gürültü elbette bitmez.

Yaşamak; yiyip içip, uyumak ve seksüel faaliyetten ibaret değildir. Yaşamak sevgidir, yaşamak düşüncedir, yaşamak arayıştır, ibadettir, hizmettir insanlığa...

Fitne ve tefrika ateşinin tamamını söndürmeye gücümüz yetmiyorsa da, gücümüz yettiği kadarını söndürmeye çalışmak, seyretmekten iyidir.

Eskidir diye boncuğa pırlanta değeri vermeye çalışmayalım. Zaman aşımına uğramakla boncuk pırlanta olmaz.

Bilirim, aldığımı azımsar, zaman zaman sızlanır, şikâyet eder, hatta işi isyana kadar götürürsün. Peki aldığına karşı verdiğini, verebildiğini azımsadığın, bundan utanç ve mahcubiyet duyduğun, gerçekten sızlandığın oldu mu?

Bilmediğinin bilincine varabilen insanlar yine bilgin olanlardır.

Şöhret ve menfaat düşüncesiyle yapılan işleri, ulvî kılıflar içerisinde
takdim etme.

Menfaatine alet edemediğin insanlara kızma ve lütfen çamur atma.

Hırs ve ihtiras, nasibin olmayanı elde etmeye yetmez.

Gaye ile vasıtayı birbirinden ayırt edemiyorsan, başarıya ulaşamazsın.

Fikire, fikirle karşı çıkacak gücü kendinde bulamayan, hiddet ve şiddete
müracaat eder.

Zorluklar karşısında azmini, inancını yitirme. Yarın ki kazancın bugünkü kaybından fazla olabilir.

Kendini gözünde büyütme...

Eğleneceğim diye yarınlarını yıkma.

Doğmuş olmak, yaşamak için yeterli neden değildir. İnsan niçin yaşadığını bilmeli.

Önünde umutlar, arkanda anılar ve sırtında ağırca bir yük, yürü insanım yürü.

İnsanı kutsamaya gerek yok. O, tüm zıtları kendinde toplayabildiği için büyüktür. Efdaliyet Melek insan modelinde olsaydı, İlahi İrade bizi öyle halkederdi.

Herhangi bir nedenle kendisine kırıldığıın, darıldığıın insanların iyi yönlerini görmezlikten gelmeyesin.

Önce insanları incitmemeye çalış, incinmemeyi de başarabilirsen, ne mutlu, eli öpülecek insansın.

İslâmı yaşama noktasında zafiyeti olan insan, tebliğde başarılı olamaz.

İnsan olmak, ucuz ve kolay iş değildir.

Yalnızlık, büyük çoğunluğun sızlandığı, yakındığı bir duydu. İradesi zayıf insanları alkol, uyuşturucu, isyan, inkâr ve intihara kadar sürüklerken, nice güçlü insanı eğiten, pişiren, olgunlaştıran bir usta, bir büyük mürşittir diyebiliriz.

İnsanlığa ışık tutan, ölümsüz eserlere imza atan büyük adamlara baktığımızda, bunların pek çoğunun müzmin, muzdaripler ve yalnızlar olduğunu görürüz.

Yerinde ve zamanında olursa, öfke ve tepki de yakışır insana.

Şu suali kendimize lütfen soralım: Varlığım insanlığa ne kazandırıyor, ölümüm ne kaybettirir.

Keşfedilmeyen büyük insanlar, hepimizin kaybıdır.

Para her ayıbı örtmez.

Para kazanmayı bildiğin gibi, harcamayı da bilmelisin.

Yaşamak savaştır. Gücün yetiyorsa, çevrendeki insanlara moral ve cesaret vermeye bak.

Aç insana önce ekmek, sonra ahlâk dersi verelim.

İnanç, iyilik, güzellik, doğruluk, çalışkanlık, sadakat gibi yüksek değerleri partin, tarikatın, teşkilatın, cemaatin ve şahsın adına ipotek altına almaya kalkma. Bunlar insanlığın müşterek malıdır.

Aklında üretkenlik, duygu ve düşüncelerinde derinlik, bulgularını takdim etmede ifade zenginliğinin yoksa, yazacağım diye yorulma. Yazmak mecburiyetinde de değilsin.

Geçmişini iyi okuyamayan milletler, geleceği inşa ederken çok hata yapar.

Karşılığını bekleyerek yaptığın iyilik, borç para vermeye benzer.

Yarın için ümitvar olmak güzel, fazla hayalperest ve romantik olmamak şartıyla.

Yarına fazla bel bağlama. Ne getirir, ne götürür bilinmez.

Bugün yoksul olman, yarın da yoksul olacağın anlamına gelmez. Azimli ve kararlı ol.

Akıllı insan olmak, iyi insan olmak için yeterli değildir.

Şu âlemde en zor bulunacak şey dosttur.

Umutla hayali ayırt et. Umut yaşama gücünü, direncini arttırırken, hayal yarınlarını karartabilir.

İyi tahlil etmesini bilersen, sana üzüntü veren olayların ferahlatıcı bir yönünü bulabilirsin.

Onları yüzyıllar boyu yaşatan altınları değil, erdemleridir.

Gelecekse kendiliğinden gelsin, şöhreti gaye edinme.

Kitabın değeri hacmi ile ölçülmez. Kitap yazıyorum diye şişirme yapmaya ne gerek var.

Fikre fikirle karşı çıkmalısın, fikre kaba kuvvetle karşı çıkman aczindedir. Ve de fikir sahibinin kahraman olmasına zemin hazırlamış olursun.

Çok okur, az yazarsan, yarınlara kalma şansın artar.

Düşünmek, düşünebilmek, okumanın bir başka şeklidir.

Düşünceden kaçış, insanlıktan kaçıştır.

İyilik yapmakla yılanın fıtratını değiştiremezsin. Fırsatını bulunca o yine yapacağını yapar.

Okuyan, düşünen ve geçmişi sorgulayabilen bir nesil yetiştiremiyorsak, geleceğimizin aydınlık olmasını bekleyemeyiz.

İnsanı affı ilâhiden uzaklaştıran, günahı meşru ve mübah görmesidir.

Seni O'ndan kesen, sana O'nu unutturan her şey fitnedir.

Ölüm için telâşlanma; ne erken gelir, ne geç kalır.

Ücret karşılığında yaptığın işleri, hizmet diye takdim etme. Evet, o da bir hizmettir ama senin niyetin hizmet değil ücretti ve karşılığını peşin alıyorsun.

İcaplarını yerine getiremeyeceğin görevi üstlenme. Bu hareketinle; göreve, ehil insanların gelmesine zemin hazırlamış olursun.

Madem ki yaşıyorum, nöbet ve hizmet sırası bendedir. İnandığım davaya nasıl hizmet edebilirim? Gücüm neye yeter? Bu suali lütfen kendimize soralım.

Hizmet için ortaya çıkan, insanların eziyetlerine katlanacak kadar kuvvetli olmalı.

Görev ve hizmet yapabilmek için, iyi niyetli olmak kâfi değil, göreve ehil olmak önemli.

Edepli insan, hadiseler karşısında sabır ve sükûnetle hareket edince, edepsiz kendini yiğit zanner.

İnsan olmanın zevkine varmak istiyorsan, oku ve düşün.

İnsanlar, ekmeksiz yaşayamadığı gibi erdemsiz de yaşayamazlar.

İdealsiz olmak, bunalıma davetiye çıkarmaktır.

Büyük adam, küçük kalıba sığmaz.

Büyük adamların verdiği küçük hediyeler de çok kıymetlidir.

Dost ve arkadaşlarına karşı davranışların öylesine ölçülü olsun ki yarın sana düşman olunca, aleyhinde söyleyecek bir şey bulamasınlar.

Güçlü olmadığın müddetçe, güçlü ile iyi geçinmek mecburiyetindesin.

Ezilmemek için, güçlü olmak mecburiyetindeyiz.

Şuurlu bir müslüman için hayat, cihattan ibarettir.

İlim, hikmet ve güzel ahlâktan mahrumiyet ne büyük talihsizlik, ne büyük nasipsizlik.

Bağnazlık, cehaletin çocuğudur.

Dinlemeyi bilirsen vicdanın seni yanıltmaz.

Bilginin kötüsü olmaz, faydası az ve çok olanı vardır.

İki sınıf ilim adamı var. Üretenler ve nakledenler.

Üreten insan üstündür.

Öteki beriki yapıyor, ben de yapayım mantığı ile yaptığın işten, fazla hayır bekleme.

Kardan, yağmurdan; şikâyetçi olanın susuzluktan şikâyet etmeye hakkı yoktur.

Sorumsuz insan yoktur. Sorumluluğunu bilmeyen insan vardır.

Güzel sözler, pahalı taşlar gibidir, alıcısı az, ömrü uzundur.

Güzel yüzler, güzel sözlerden önce cazibesini yitirir.

II.BÖLÜM

SEVGİ

Kutsal dava uğruna, bunca çile çektiğim. Sevgi tohumlarıdır, gönüllere ektiğim.

Sevgi her insanın taşıyabileceği bir yük değildir.

Sevgiler! Sevgiler! Çok kere hüznün ve gözyaşı bırakır geride...

Sevgi ne alınır, ne satılır. Gönülde filizlenen bir duygudur.

Sevgi; tüm iyiliğin, güzelliğin anası, barışın anahtarıdır.

Sabır ve hoşgörü, insanca yaşamamanın gereğidir.

Bizim soframızın aşısı, birlik ve beraberlik fikridir.

Şahsına karşı hata yapan insanları, cezalandırma cihetine gitme.
Bağışlama yolunu tut. Cenab-ı Hak günahlarımızdan, kusurlarımızdan
dolayı bizi, derhal cezalandırmıyor. Tevbe etmemize, hatalarımızı terk
etmemize fırsat ve imkân veriyor.

Aklın arkadaşlığını küçümseyip, kendini duygu seline kaptırma.

Sen kimseye düşman değilsen de sana düşman olan bulunabilir.

Uğrunda fedakârlık yapamadığın sevgiyi yüreğinde taşıma.

Menfaat için yapılacak sevgi gösterisiyle, gerçek sevgiyi birbirinden ayırt etmek gerekir.

Karamsarlığı bırak, acısıyla tatlısıyla gerçek hayata dön. Mücadeleyi, direnmeyi, sevgiyi ve yaşamayı öğren. Acı çeken bir sen değilsin.

Çevresinden ve yakınlarından umduğu sevgi ve ilgiyi bulamayan insanların, maddi imkânlarla mutlu olabilmesi mümkün değildir.

Sevgi, menfaati aşabilen bir duygudur.

Çıkart siyah gözlüklerini gözünden. Bırak karamsarlık edebiyatını,
içlerini karartma insanların. Morallerini yükselt, cesaretlerini
kuvvetlendir, umutlarını yenile, ayağa kaldır düşenleri ve sevgi
tohumları at gönüllerine.

Sevginin olmadığı yerde riyâ olur.

Okuyan ve düşünen bir kafan, seven bir kalbin yoksa, yazık sana vah
sana.

Sevginin bedeli ağırdır, iyi bilirim. Bu ağır yükü taşımak, sevgisiz
yaşamaktan iyidir bence.

İçimiz sevgi dolu; kine, nefrete yer yoktur bizde.

Sevmediğin insanları gönlünde taşıyip kendine yük etme. Sevdiklerin de sana Allah'ı unutturmasın.

Sevginin kötüsü yoktur ama Allah (C.C.) sevgisi en güzel olanıdır.

Sevgisi ve hüznü olmayan gönül ölüdür.

Sevgi, salık'ın bineğidir.

Allah ve peygamber sevgisinden mahrum yaşıyorsan zarardasın.
Elindekiler aldatmasın seni.

Biz, İslâm'ı kimin şahsında görürsek onu severiz. Milleti, meşrebi,
mezhebi önemli değildir.

Nebileri, velileri sevmek, manevî sermayedir insana...

İlminiz var, sevginiz yoksa yine yarım adamsınız.

III.BÖLÜM

HUZUR

Ey mağrur akıl; dün aç, bugün aç, yarın açsın.
İlhamî-Rabbaniye sen her zaman muhtaçsın...

Fikir, düşünce ve insana saygı olmayan toplumda huzur olmaz.

Haklı ve güçlü kavramlarının birbirine karıştığı toplumda huzur olmaz.

Bulduğun mutlu olmana yetmiyorsa işin zor. Umduğunu belki bulamayabilirsin.

Sosyal barış, huzur ve sükûn sadece ekonomik tedbirlerle temin edilemez, insanları; aklen, fikren, ruhen doyuracak sağlıklı kültüre de ihtiyaç vardır. Karnı tok olan bir insan, ruhen aç ise yine bunalımlı ve muzdariptir.

Şartlanmaların arttıkça hürriyetin azalır, üzüntü ve sıkıntılarının artar.

Fazla kederlenme, dünyada umduğunu bulamayan bir sen değilsin.

Kendini beğenmek duygusunu aşabilirsen, öğünmeye ihtiyacın olmaz,
daha rahat yaşarsın.

İnançsızlığın getirdiği hürriyet, inancın getirdiği mesuliyet kadar
insanlığı mutlu edemez.

Diline hâkim olmayı bilemiyorsan, başın dertten kurtulmaz.

Sınırsız istekleri tatmin etmeye, “hürriyet” değil “egoizm” denir. “Ene”yi putlaştırma, hevâya tapınma denir. “Ben” saplantısından kurtulup, “Biz” diyebilme şuuruna ulaşmaya gayret edelim. İçindeki manevî boşluk, doyumsuzluk, seni bir takım saplantılara, şartlanmalara itiyor. Farkında olmadan bir teselli bir avuntu arıyorsun.

Paran olsun, putun olmasın...

Umutlar çiçek gibidir, bazen açılır bazen solar.

İnsanın ya gölgesi olmalı, ya meyvesi.

Malı çok olsa da, tamahkâr insan yine fakirdir.

Yaşama sanatını öğreneceğin bir üstadın olsun.

Menfaat için başkalarını ezmek, yok etmek mantığından vazgeçmiyor ve bu insanlık ayıbından kurtulamıyorsak, ne akan kan diner, ne gözyaşı.

Din, insan içindir mantığı ile hareket edemiyorsak, insan ve din arasındaki kavga hiçbir zaman bitmeyecektir.

Din bağı; kan bağından kuvvetlidir.

İnsanın beyninde sızı, kalbinde bunalım, ruhunda hasret ve ıstırap...
Arıyor, ne aradığını, kimi aradığını bilmeden arıyor. Geçici zevkler,
peşine takıldığı "izmler" doyurmuyor insanı. Ruh aç, gönül susuz, insan
huzursuz...
O'na gidecek yolu, götürece kılavuzu arıyor.

Gençlerin bilgisi, denenmeye muhtaçtır. Yaşlıların bilgisi, tecrübe
süzgecinden geçmiştir, emniyetlidir.

İnsan önce kendi ile barışabilmeli...

Sevindiğin ve üzüldüğün olayların dünya ve ahirette sana faydası ve zararı nedir. Bu konuda lütfen biraz düşün. Kalbini boş şeylerle meşgul etme.

Manen aç olan insan, madde ile doyum ve mutluluğa ulaşamaz.

Dürüstlük, güzel ahlakın temelidir. Diğer güzel sıfatlar, bu temelin üstüne inşa edilir.

Sabrı az olanın, sızlanması çok olur.

Mal, mutluluğun garantisi değildir.

İsyân, itiraz; kaza ve kaderi değiştirmez, sıkıntı ve huzursuzluğu artırır.

Kültürümüzde madde ve mânâ uyuşmazlığı var. İnsanın, metafizik âleme bakan penceresini madde ile kapatmaya çalışmak, insan düşüncesini iğdiş etmeye benzer. Düşünenler ölümsüzlüğü, ölüm ötesini daima arayacaklardır.

İstekleri çok olanın, huzuru az olur.

Sahip olmadığın şeyleri devamlı düşünerek üzüntünü artırma. Sahip olduklarını düşünerek mutlu olmaya çalış.

Sahip olduğun nimetlerin Hak'tan olduğuna, içinde yak n olsaydı, hiç kimseyi hakir g rmezdin. Kendi aklını, kendi gayretini görüyorsun. Sana o akılı, sıhhati, çalışma gücünü, fırsat ve imk nı vereni de g r.

İsteklerini tahrik ederek, sana takdim edilen şeylere hırsıyla sarılma.  nce gerçekten ihtiyacın olup olmadığını araştır.

A insan; ekmeği, yemeği düşünmekle doymaz, hasta ilaçları kullanmadan iyileşemez. ilesi çekilmeden de ahlâki olgunluğa ulaşılamaz.

Adaletin temsilcileri, adil olma vasfını yitirirse, o memlekette ne huzur olur, ne güven.

Sıhhatin, servetin, şöhretin seni şımartmasın. Hiç beklemediğin bir anda hepsini yitirebilirsin.

Sıhhatli olmanın kıymetini bilmen için, onu yitirmen gerekmez.

Tevazu kumaşından yapılan elbise her insana yakışır.

Sahip olamadığın ahlâk ve maneviyat adına değil de elde edemediğin dünyalık için üzülüyorsan, bu üzüntünün sana kazandırabileceği hiçbir şey yoktur.

Mutlu olmayı her insan ister, her insan arar, pek azı bulur.

Ne erken ne geç, her şey mevsiminde güzel.

İyi insan olmakla insanların zulmünden kurtulamazsın.

Kültür yoksulu bir muhitte münevver insanın mutlu yaşayabileceğini zannetmiyorum.

Dertlerini acılarını gözünde çok büyütüp, dünyanı büsbütün karartma. Senden çok daha dertli olanlar vardır. Gün olur hepsi geçer.

Maddiyatın var, maneviyatın yoksa hatırın olsa da huzurun olmaz.

Yaşlılar gençleri anlamakta, gençler yaşlıları dinlemekte güçlük çekiyor.

Çevrene bakıp umutsuzluğa düşme. Halkın arasında iyiler mutlaka vardır. Görmez misin Kıymetli taşlar az bulunur.

İnanç, insan için moral ve huzur kaynağıdır.

Gücümüz oranında toplumsal barışa katkıda bulunmak, insan olarak hepimizin görevidir. Bu görevi icra eden insanlara yardımcı olamıyorsak, engel de olmayalım.

Kendisi ile barışık olmayan insan, başkası ile uyum içinde yaşayamaz.

İnsanların mutlu olabilmesi için, metafizik esintiye ihtiyaçları vardır.

Kendine fazla paha biçmezsen rahat yaşarsın.

Dışındaki düşman içindekini, içindeki düşman da dışındakini unutturmasın. İki düşman arasında yaşayacağını bil ve kendini ona göre ayarla.

Karşına çıkan gönül adamlarını, tasdik edemiyorsan inkâra gerek yok. Yanılmış olabilirsin. "Allah selamet versin" deyip geç.

IV.BÖLÜM

NEFİS

Zorun en zor olanı, nefis putunu yenmek
Elbette o da zordur, yükselip sonra inmek.

Nefsini yenmeyi başaramazsan, nefsin seni yenmeyi başarır.

Seni her türlü fenâlık yapmaya teşvik ve tahrik eden en kötü arkadaşın, terbiye edemediğin nefsidir.

Allah'a itaat, nefse muhalefeti gerektirir.

Emirleri önce nefsine tatbik et, terbiyeye nefsinden başla, tebliğe çevrenden.

Dikkat et dışında tevâzu, içinde tekebbür olmasın.

Riyakârlık, insandaki menfaat düşüncesinin ürünüdür. İsteklerine dur demeyi başarabilirsen, hiç kimseye karşı riyakârlık yapmak ihtiyacını duymazsın.

Deliler riyakârlık yapmaz.

Sürekli halkı irdelemek, övünmenin bir başka şeklidir.

Ben iyiyim karşımdaki kötü zihniyetinin sana yararı değil, zararı kesin dokunur. Kendi kendine kötülük etme.

Egoizm, tedavisi zor hastalıkların başında gelir.

Bugün bir yerlere sığmıyorsun ama yarın küçücük bir mezara sığacaksın.

Öfke denen enerjiyi yerinde ve zamanında kullanıp kâr eden insan sayısı çok az. Büyük çoğunluğumuz yersiz ve zamansız öfkenin getirdiği faturayı ödeyebilmek için nice gözyaşları döküyor, nice sıkıntılar ve acılar çekiyoruz.

Riya; dikkat ve titizlikle korunmamız gereken çok yaygın, sinsi bir hastalıktır.

İnsan tüm zıtları kendinde toplayabildiği için büyüktür.

Sükûtun da dili vardır, yerinde kullanmayı bilersen kılıçtan keskin,
sözden tesirlidir.

Okudum diyebilmek için okumak, kibrini; öğrenmek için okumak, ilmini
artırır.

Kibirli insan ile vakarlı insanı lütfen ayırt edelim.

Kalbinde insanlara karşı kin, kibir, öfke, haset, riya gibi hastalıklar varsa, ibadetinin çokluğuna güvenme.

Menfaat düşüncesiyle kimi seversen sev, hakikatte yine kendini seviyorsun.

İlmini, ibadetini, hayır ve hasenâtını kendinden bilen, ucuptan kurtulamaz.

Arkadaşını seviyorsan, her hareketini tasdik ederek ona kötülük etme.

Kendini beğenmen, günah olarak yeter.

Başkalarının mutluluğu seni mutsuz ve rahatsız etmesin.

Haset etmekle, haset ettiğin kişinin elindeki eksilmez, senin rahatsızlığın artar.

Tevazu ve hoşgörü salihlerin, kibir ve şiddet cahillerin vasfıdır.

Vakar ile gururu birbirinden iyi ayırt etmelisin. Vakar saygınlığını artırırken, gurur etrafındaki sevgi çemberinin küçülmesine ve itibar kaybına neden olur.

Yükselmek istersen, nefsini merdiven yap.

Allah'ın sana lütfettiği sıhhat, makam ve zenginliği başkalarını ezmek için kullanma.

Haklıdan yana ağırlığını koymuyorsan, haksızlıktan şikâyet etmeye hakkın yoktur.

Doğruya, iyiye, güzele açık olmalıyız. Kimin söylediği değil, ne söylediği önemlidir.

Sohbet niyeti ile oturup gıybet yapmayalım.

Maddeye olan doyumsuzluğun, sahip olduklarını da yitirmene neden olmasın.

Ömür sermayeni, devamlı ötekinin berikinin ayıp ve kusurlarını araştırarak, tenkit ederek tüketme. Öncelikle nefsini sorgula.

Suçumuzu, hatamızı mazur ve meşru göstermek için sebep ve kılıf aramak, kendi kendimizi kandırmak olur. Hatamızı kabul etmesini bilmeliyiz.

Kendi kusurlarını görebilen insan, halkın ayıpları ile uğraşmaktan kurtulur.

Tevbe edip O'na dönenlerin kusur ve günahlarını dedikodu malzemesi yapmayalım.

Kendinden güçlüyü eleştirirken hasetten, güçsüzü eleştirirken gururdan sakın. Bu tenkitleri sana hasedin ve gururun yaptırmış olmasın.

İçini haset, riya, ucup, vb. kirlerden arındırmadan, insanlar hakkında isabetli söz söyleyebileceğini zannetmiyorum.

Bildiklerimiz, bilmediklerimizle kıyaslanmayacak kadar az olmasına rağmen, “Biliyorum” bencilliğinden kurtulamıyoruz.

Tevbe etmek için yarını bekleme, geç kalmış olabilirsin.

Nefsine ağır gelen hadiseleri, sabır ve sükûnetle karşılayabiliyorsan,
çok ibadet etmekten hayırlıdır.

Nefsin hastalıkları, dün neyse, bugün aynıdır, yarın da...
Tedavi metotlarında değişiklik vardır. Kimi nefsi tezkiyeden işe başlar,
kimi ruhu tasfiyeden...

Riyakârdan dostu olanın, düşmana ihtiyacı yoktur.

V. BÖLÜM

TASAVVUF

İlâhi aşkın yükü, her insana vurulmaz.
Aşk'la yanmayan insan, temizlenmez durulmaz.

Tasavvuf; akılla aşkın izdivacıdır.

Buda, Sokrat, Eflâton, Spinoza, Bergson ve diğer mistik düşünürlerde, Yoga talimlerinde aradığın, hikmet, marifet, huzur ve mutluluğu, İslâm Tasavvufunda bulabilirsin.

Gerek kalem erbabı, gerekse gönül erbabı tarafından, tasavvuf adına çok kıymetli eserlerin yazılmış ve halen de yazılıyor olması, insanımızın tasavvufa duyduğu derin ilginin ve ihtiyacın neticesidir. Kanaatim o ki, insanlar yaşadığı müddetçe tasavvufa duyulan ilgi ve sevgi de insanlarla beraber yaşayacaktır.

Tasavvuf bidayetinden günümüze kadar, sonlunun sonsuzu araması ve sonsuza ulaşma mücadelesi şeklinde tecelli etmiştir. Halen de aynı davanın temsilcisidir.

O'nu arayan; "Ben kimim?" soruleni sorabilen her insan, bu köprüden geçecektir.

Tasavvufî yaşantıyı telkin ve teşvik eden, kitap ve sünnettir. Nice ilim ve gönül adamı bu konuda ciltler dolusu kitap yazarak, ilgi duyanlara ışık tutup, tasavvufî yaşantıyı, kitap ve sünnet ölçüleri içerisinde, tek tek ve çok yönlü izah etmişlerdir.

Tasavvuf, halktan Hak'ka hicrettir.

Tasavvuf, taklidi imandan, tahkiki imana ulaşmaktır.

Tasavvuf, kitap ve sünnetin ruhuna uygun, yaşama mücadelesidir.

Tasavvuf yolunun bidayeti; uzlet, halvet, riyazet, mücadele ile nefsi tezkiye ve ahlâki olgunluğa ulaşma mücadelesi, nihayeti, insana hizmet...

Tasavvufta gaye, güzel ahlâk, kâmil iman. Hak'kın rızası olunca, bu gayeye ulaştıran vasıtaları, kısaca şöyle sıralayabiliriz: Mürşid, tevbe, zikir, şükür, tevekkül, sabır, uzlet, halvet, riyazet, mücahede, muhasebe, murakabe, sohbet, aşk, fakr ve rıza.

İslâm tasavvufuna karşı çıkmak yerine, tasavvuf adına işlenen hatalara, yanlışlıklara karşı çıkmak, daha akıllı, ilmi ve isabetli olur.

Tasavvuf adına yapılmak istenen hizmeti, tarikatlar arası kavgaya dönüştürmeyelim.

Yeryüzü Hak'kın sofrasıdır. Bu sofrada iyinin, kötünün, güçlünün, güçsüzün, tüm mahlûkatın payı vardır.

Şekilde ve kabukta kalmayalım. Öze doğru inelim.

Tekebbür ve tasavvuf bir arada olmaz.

VI.BÖLÜM

AŞK

İlâhi aşk, seni senden öldürür,
Gerçek kimliğini sana bildirir.

Aşk, fısıltı değil yangındır.

Aşkla terbiye edilmeyen akıl bencillikten kurtulamaz.

Akıl almayı, aşk vermeyi öğretir.

Akıl şüpheci, menfaatçi; aşk eritici, erdiricidir.

Gönüller, aşk ateşi ile ısınır.

Irmak, denize ulaşınca sükûnet bulur, aşık O'na kavuşunca...

Aşk belasız, seyri sülûk çilesiz olmaz.

Aşk, insanı; maddi, manevî kirlerden arındıran, ulvi bir duygudur.

Aşkın bidayeti bela, nihayeti fenadır (Fenâfillah).

Kalbinde aşk olmayan salikin, Allah yolunun sıkıntılarına, çilesine katlanması çok zor...

Aşk ve ıstırap, et ve kemik gibi birbirinden ayrılmaz.

Hiç ölmeyecek olanı sevmeyi bilersen, ölenlerin acısı ile fazla sarsılmazsın.

İnsanları tanıdıkça yalnızlığın artar. Acı da olsa gerçek bu.

İstirabı olmayan insan, tuzsuz yemeğe benzer.

Eşi, dostu, arkadaşı çok olanın, Allah'a muhabbet ve bağlılığı az olur.

VII.BÖLÜM

İRFAN

İnsanı insan yapan, ilim ile irfandır.
Yoksa insan, bir damla su, et, kemik ve kandır.

Her son, yeni bir başlangıçtır.

Hikmetin yurdu olmaz.

Arif, irfan dersini Cenab-ı Hak'tan alır.

Altın sahibi paralı, irfan sahibi zengindir.

İlim ehlinin sözüne, irfan ehlinin gözüne bak.

Büyük adam, küçük kalıba sığmaz.

Dağarcığında irfan ehlinin birkaç sözü bulunsun. Kıymetini artırır.

Olgun insan, hatasız insan değildir.

Olgun insan olmak istiyorsan, sabır ve hoşgörüye ihtiyacın çok olacak.

Olgun insan övünmeye ihtiyaç duymaz.

Ariflerin tevazu ve hoşgörüsü seni şımartmasın. Lütfen edep çizgisini geçme.

Tevazu arttıkça, öfke azalır.

İnsanda tevazu yoksa, edep de yoktur.

Kendini beğenmen günah olarak yeter.

Ehli irfanla kendini kıyasladığın zaman, tevazu ve mahviyetin artar.

Sükût arifin heybetini artırır, cahilin cehaletini örter.

Söz insanın değeridir. İnsan vardır, konuştuğça küçülür, insan vardır konuştuğça büyür.

Maddeye bağımlı insan, maneviyatın kokusunu alamaz.

Tekebbürden sakın, Allah'a yaklaşmak tevazu ve tezellülle olur.

Kemale eren, zevale yakındır.

İnsanı faziletli kılan "Şucu-Bucu" olması değil, ilmi, irfanı, zühdü, takvası, verası, Allah'a kurbiyeti ve insanlığa hizmetidir.

Ehli irfana şikâyet yakışmaz.

Allah'ın hükmüne razı olup olmadığına bak, ibadetinin çokluğu seni aldatmasın.

Razı olup olmadığın, verilen nimetlerin bir kısmının elinden alınması ile belli olur.

Toplumda, tevhîd düşüncesi kuvvet ve izzet buldukça, tanrılar ve kavgalar azalır...

İnsanın kıymeti, insanlığa hizmeti ile ölçülür.

Her insan sevdiği, beğendiği işi yapma imkânına sahip olsaydı, beğenilmeyen işleri kim yapacaktı?

Düşünen insan, hayatında kaderin izlerini görebilir.

Dünkü hâlimize, bugün, bugünkü hâlimize, yarın tevbe edemiyorsak,
nebevi ölçü ile zarardayız.

Dereler çabuk bulanır.

Sabrı az olanın sızlanması çok olur.

Erken çiçek açan ağaç, zor meyve verir.

Hadiseler karşısında, zaman zaman sızlanır, şikayette bulunuruz.
Bunda faydalar vardır. Güçsüzlüğümüzü, sabır ve rızadan
yoksunluğumuzu, kısaca hamlığımızı anlarız.

Ariflerin sohbetinde bulunman, uzletten üstündür.

Seni O'ndan kesen, sana O'nu unutturan her şey fitnedir.

Allah sevgisine, Allah dostlarını sevmekle ulaşılır. Sen sevdiğin
insanların listesine bak, kimler var?

Yolu bilmeyen, kılavuzluk yapamaz.

Ariflerin, kâmil insanların sohbetinde bulunman; ilmini, irfanını, ibadete iştiyakını artırdığı gibi manen yükselişine de vesile olur.

"Allah'a talibim" dediğın zaman, seni nefsine ağır gelen işlerle denerler.

Okudukça cehaletim artıyor diyemem, öğrendikçe bilmediklerimin çokluğunu daha iyi anlıyorum.

Bilmediğini bilmek için de bilgiye ihtiyaç vardır.

Vicdanın onaylamadığı işten hayır gelmez.

Dünya nimetlerinden mümin de, münkir de mahrum olmaz. Marifet-i İlahiye'ye mazhar olmak; seçilmişlere mahsustur.

Denizden alınan bir bardak su, denizin tadını, tuzunu, kokusunu taşır. Denizdenim diyebilir ama denizim diyemez. Parça bütünün temsilcisi olamaz, deniz bardağa sığmaz.

Kar kar, su sudur. Doğru olanı budur. Peki, kar kalkar da günün birinde benim de aslım su, hakikatim sudur derse bu söz gerçek değil midir?

İnsan süzöldükçe güzelleşir.

Yarın ne yakındır, ne uzak.

İrade ümitten kuvvetlidir. İradesi zayıf olan, ümitle başarıya ulaşamaz.

İnsanı fıtratına muhalif işler yapmaya zorlamak, insana zulümdür.

Olgun insan olmak için, bağışlayıcı olmak yeterli değildir. Ama mutlaka gereklidir.

Mürşidin meclisi dedi-kodu pazarı değil; vahdet dükkanı olmalıdır.

İlmi az olanın, sözü çok olur.

İhsan edilenler elinden alındıkça sızlanma, imtihan olabilir.

Bugünü değerlendiremeyen insan, yarını da yitirmiş demektir.

İnsanlar hakkında hüküm verirken, ihtiyatlı olmak gerektiğini olaylar öğretti bize.

Sevdiğimiz insanların eksilerini, sevmediğimiz insanların artılarını görmek istemiyoruz. İkisi de yanlış. Aynı insanın takdir edilecek yönleri olduğu gibi tenkit edilecek yönleri de bulunabilir.

Sevmediğin, sevmediğin insanları küçük düşürme faaliyetinde bulunman, şahsın içinde itibar kaybına neden olmasın.

İnsan tüm güzelliğine ve cazibesine rağmen, ne her şeydir, ne de hiçbir şey.

Akıllı olmanın onurunu taşıyan bir sanat harikası...

Akıl, nakile feda ediliyor.

Hayatı okuyabilen insan, hiçbir şahsı aşılmaz ilan etmek gafletine düşmez. Bugün aşılmaz olması, yarın da aşılamayacağı anlamına gelmez.

İnsanların ihtilafı, ittifakından fazladır. Öyleyse aklın yolu bir değildir.

Kâfir mührü ehil olmayan ellerde, beğenmediğine vuruyor damgayı...

Dalga denizden güçlü değildir.

Düğüm düğüm olmuş acılar var içimde. Konuşsam olmuyor, sussam olmuyor.

Yaşamak dedikleri, bir kutlu dava, bir büyük mücadele, dayan dayanabilirsen.

Büyük doğumlar, büyük acılardan sonra gerçekleşir.

Ayıp, günah adına insanların sorunlarını görmezlikten gelmekle, sorunlar azalmaz artar.

Hayat çilelidir; yol düşe kalka yürünür.

Fayda temin etme şansı çok az olmasına rağmen, fuzuli diyebileceğimiz işlerin, görev anlayışı içerisinde tasavvuf adına sergilenmesi ciddi üzüntü verici.

Yaşamak hak olduğu kadar, görevdir de.

Muhabbetullâhı elde etmenin yolu ve usulü kitap okumak değil, ehlinden talim edilen zikrullâha devam etmektir.

İnsan düşünebildiği kadar insandır.

İnsanoğlu kaptan kaba doluyor, dünkü fikri bugün enkaz oluyor.

Vuslat irfandır...